

Hærvejen vest for Silkeborg

En turfolder med praktiske og historiske oplysninger til cyklister og vandrere

Praktiske oplysninger om Hærvejen:

En vandre- og en cykelrute

Der er afmærket to ruter: En vandre- og en cykelrute med asfalt eller grus

Både cykel- og vandrerute er skiltet med blå skilte. Cykelruten har nr. 3. Cykelrutekort kan købes.

På cykel skal du regne med at kunne nå 30-50 km om dagen alt afhængig af, hvor mange afstikkere du har lyst til at gøre. Cykelrutekort kan købes.

Til fods kan du som uøvet vandrer gå 10-30 km om dagen.

På www.haervej.dk kan du finde og udprinte kort over både vandre- og cykelruten. Det er dog nemt at finde vej ude på ruterne, som er meget tydeligt skiltet. Kortene er derfor ikke så nødvendige for at finde vej, men giver et godt overblik over ruten.

Proviantering:

Cykelruten går i større udstrækning gennem byer end vandreruten. På cykelruten vil der derfor være større mulighed for at proviantere, men som vandrer kan man krydse over på cykelruten for at komme til indkøbsmuligheder. På strækningen mellem Viborg og Nr. Snede er der ikke andre større byer, men der er adskillige små byer, hvor der ofte vil være indkøbsmuligheder. Også på campingpladser vil der ofte være indkøbsmuligheder.

Sådan kommer du fra Silkeborg til Hærvejen:

På cykel:

Når du står med ryggen vendt mod Turistbureauet på Åhavevej, drejer du til venstre ad Åhavevej og derefter til venstre ad Østergade. Derpå drejer du til højre i krydset ad Christian 8. vej, og kort efter drejer du til venstre ad Søvej. Her finder du cykelrute nr. 11 mod Funder. Den følger du ud ad Silkeborg, indtil du i Funder støder på cykelrute nr. 3, som er Hærvejsruten. Den kan du følge i henholdsvis nordlig og sydlig retning.

Med bus:

Bus nr. 33 kører fra Torvet i Silkeborg til Frederiksdal. Den afgår en gang i timen i dagtimerne på hverdage. På denne busrute er der flere stop, som er tæt ved Hærvejsruten.

Kragelund

Bussen holder ved Kragelund Skole. Turen tager ca. 25 min.

Til Hærvejsvandreruten:

Fra Kragelund Skole går du ad Frederiksdalvej ind mod Kragelund. Herefter drejer du til højre ad Engesvangvej. Den følger du, indtil den krydses af vandreruten.

Funder Kirkeby

Turen tager 22. min

Til Hærvejsvandreruten:

I Funder Kirkeby går du ad Moselundvej i retning mod Engesvang², indtil den krydses af vandreruten.

Med tog:

Engesvang

Toget mellem Århus og Herning/Skjern stopper i Engesvang en gang i timen. Turen tager ca. 12 min. Cyklen kan medtages i toget.

Til både Hærvejsvandreren og –cykelruten:

Der er ca. 3 km til vandreruten og lidt længere til cykelruten.

Når du står med ryggen mod stationen på Jernbanegade, drejer du til venstre. For enden af vejen drejer du til højre ad Gl. Kongevej, som du følger, indtil den krydses af Kragelundvej. Her drejer du til højre ad Kragelundvej, som du følger, indtil den krydses af Hærvejsruten.

Kombination af Hærvejen og Naturstien Silkeborg- Horsens:

Ved Vrads passerer både Hærvejsvandreren og vandreruten Naturstien Horsens-Silkeborg. Du kan altså vandre ud ad Hærvejen og tilbage igen ad Naturstien til Silkeborg - eller omvendt. Du kan også vandre videre i retning mod Horsens.

Der er mere end 20 km til Vrads fra Funder Kirkeby, så en overnatning vil nok være påkrævet, hvis du skal tilbage til Silkeborg ad Naturstien. Ad Naturstien til Silkeborg fra Vrads er der ca. 13 km.

Overnatning i nærheden af Silkeborg:

Ikke alle overnatningssteder ligger lige op ad Hærvejsruterne. Ring til de enkelte steder for at få nærmere besked om afstanden.

Naturlejrpladser:

Langs Hærvejsruten er der mange naturlejrpladser. Ikke langt fra Silkeborg er der to offentlige pladser i forbindelse med Hærvejsruten. Der er som minimum adgang til vand, og de offentlige pladser er enten gratis eller koster ca. 15 kr. Nærmere information findes i bogen "Overnatning i det fri".

Camping:

Bøllingsø Camping, Kragelundvej 5, 8600 Silkeborg, 86 86 51 44

Hesselhus Camping, Moselundsvej 30, Funder, 7442, Engesvang, 86 86 50 66

Vandrerhjem:

Katrinedal Vandrerhjem, Vellingvej 53, Katrinedal, 8654 Bryrup, 75 75 61 46

Bed & Breakfast:

Inger Pape, Tyklundvej 3, Løve, 8654 Bryrup, 75 75 68 69

Hanne Fisker, Funder Kirkevej 10, 8600 Silkeborg, 86 85 13 26

Anne Marie Højbjerg, Sepstrupvej 53, Asklev, 8653 Them, 86 86 92 19 / 86 86 92 09

Hotel:

Velling Koller Hotel, Velling Kollervej 4-8, 8654 Bryrup, 75 75 62 04

Kro:

Pårup Kro, Ringkøbingvej 1, Pårup, 7442 Engesvang, 86 86 50 47

Overnatning længere fra Silkeborg:

Mod nord:

- Niels Bugges Kro, Vinkelvej 36, 8800 Viborg, 86 67 17 81
- Viborg Vandrerhjem, Ravnsbjergvej 69, Dollerup, 8800 Viborg, 86 63 80 11

Mod syd:

- Hærvejens Ro Camping, Torvevej 2, Hjøllund, 7362 Hampen, 86 86 90 11
- Hampen Sø Camping & -Hytteby, Hovedgaden 31, 7362 Hampen, 75 77 52 55
- Hærvejens Bondegårdsferie, Kjeld Jeppesen, Nørhovedvej 16, 8766 Nørre Snede, 75 77 10 25

Hærvejen i historisk lys:

Navnet Hærvejen vækker umiddelbart tanker om en fjern fortid, hvor krige og blodtørstige hære satte dagsordenen. I virkeligheden blev Hærvejen som oftest brugt til langt fredeligere formål, og vejen var faktisk i brug indtil for ca. 150 år siden. I dag har den atter en funktion - som vandre- eller cykelsti for dem, der vil opleve naturen og samtidig fornemme historiens vingesus. Her kan man vandre eller cykle ad spor, som mennesker benyttede sig af allerede for 4-5000 år siden.

Vejen strakte sig fra Viborg i nord til Dannevirke og først Hedeby, derpå Slesvig i syd. En rejse mellem disse yderpunkter kunne tilbagelægges på ca. 7 dage. Som nutidens vandrere kunne man også dengang tilbagelægge 30-40 km om dagen.

Flere veje

Selvom man i dag taler om Hærvejen som én vej, kan man finde adskillige vejføringer. Vejen bestod blot af hjulspor eller gangstier gennem landskabet. Derfor kunne det afhænge af årstid, hvilken vej man valgte. Med tidens gang skete der også ændringer i landskabet, som betød, at vejene ændrede retning. På strækningen vest for Silkeborg kan man eksempelvis finde vidnesbyrd om mindst fire spor, og ved Bøllingsø kunne man vælge både en vestlig og en østlig retning rundt om søområdet.

Den jyske højderyg

Baggrunden for Hærvejens løb finder man i den sidste istid. Her dækkede isen det nordlige og østlige Jylland og lod den vestlige del fri. Isen skubbede grus og sten med sig og dannede dermed en højderyg gennem Jylland fra nord til syd. Højderyggen udgør et vandskel, fordi næsten alle vandløb i Jylland løber fra højderyggen mod enten øst eller vest. Fortidens rejseforhold betød, at det var en stor fordel at rejse der, hvor der var mindst vand at krydse, hvor der var mindst bevoksning, og hvor man samtidig havde et godt udsyn. Disse tre forhold kendetegnede den jyske højderyg, og derfor opstod der en trafikeret rute her.

Vejens betydning

Hærvejen havde stor betydning og mange funktioner. Den forbandt Danmark med Europa og var dermed også grobund for udveksling af både ideer og handelsvarer. Den var en vigtig handelsrute, og via Hærvejen transporterede man varer som flint, rav og ler ud af Danmark. Den største handelsvare blev med tiden levende stude, som var datidens måde at eksportere letfordærlig mad på. I 1600-tallet udførtes 30.000 til 50.000 stude om året.

Hærvejen tjente også et vigtigt formål inden for det, der kan betegnes som middelalderens turisme – pilgrimsrejsen. Her vandrede pilgrimme fra hele Norden for at komme gennem Danmark og frem til

hellige steder længere mod syd. På den måde var Hærvejen gennem Jylland blot begyndelsen på en meget længere rute, der kunne strække sig helt til Spanien. Dette varede indtil reformationen i 1536, hvorefter det ikke længere var aktuelt at råde bod på sine synder ved at opsøge katolske, hellige steder.

Selvom vejen oftest blev brugt til fredelige formål, er der ingen tvivl om, at den i ufredstider også havde militær betydning. Ad Hærvejen kunne en hær hurtigt rykke frem. I Illerup Ådal lidt nordøst for Silkeborg har man gjort fund fra flere store slag i jernalderen, og man kan forestille sig, at hærene er kommet hertil ad Hærvejen.

Vejens navn

Selvom vejen altså har spillet en militær rolle, er det lidt af en tilfældighed, at vi i dag kalder den Hærvejen. Førhen kaldtes alle større veje for Kongens Hærstræde. Hærvejen er i tidens løb bl.a. blevet kaldt Studevejen, Oksevejen, Kongevejen, Romvejen, Landevejen og meget mere. Navnet Hærvej er en nyere tids fordanskning af en tysk korttegners benævnelse af vejen som *Heerweg* i 1600-tallet.

Vejens betydning mindskes

Allerede i middelalderen blev Hærvejens betydning mindre, fordi der efterhånden skød byer op ved de østjyske fjorde. På Hærvejen mellem Viborg og Sønderjylland voksede der ingen større byer op til på samme måde at tiltrække handel, og derfor flyttede trafikken sig gradvist væk herfra. Studetransporten fortsatte dog indtil 1860'erne, men blev herefter udkonkurreret af det fremvoksende jernbanenet og af dampskibene.

Medbring evt. foldere om:

- Hald sø (Skov- og Naturstyrelsen)
- Alhedens Plantager Karup (Skov- og Naturstyrelsen)
- Velling Skovene (Skov- og Naturstyrelsen)
- Klosterlund og Stenholt Skov (Udarbejdet af Klosterlund Museum. Indeholder kort over Stenholt Skov og beskrivelse af seværdigheder)
- Folder om Vrads (Indeholder kort over området, beskrivelse af seværdigheder)
- Palsgård Skov og Hampen Sø (Skov- og Naturstyrelsen)

Skov- og Naturstyrelsens foldere indeholder kort med afmærkede vandreture og information om de enkelte områder.